

Ülkemizde 15 Temmuz 2016 tarihinde bir darbe girişimi olmuştur. Statista.com tarafından derlenen verilere göre 2011 Ocak-2016 Temmuz tarihleri arasındaki 5,5 yıllık zaman diliminde dünyada 20 başarısız darbe girişimi ve 6 başarılı darbe olmuştur. Bunların büyük çoğunluğunun Afrika ülkelerinde gerçekleştiği göz önüne alındığında, askeri darbelerin daha ziyade geri kalmış ya da gelişmekte olan ülkelerde yaşandığı söylenebilir. Bu açıdan, Türkiye gibi Avrupa Konseyi'nin kurucu ülkeleri arasında olan, NATO üyesi ve Avrupa Birliği üyeliğine aday önemli bir ülkede askeri darbe yapılmaya çalışılması, son derece üzücü bir olaydır.

I. Birleşmiş Milletler (BM) Mevzuatı Açısından

İkinci Dünya savaşıdan sonra, 24 Ekim 1945 tarihinde kurulan BM'nin ana Sözleşmesinin başlangıç metninde "Biz Birleşmiş Milletler Halkları, .. savaş felaketinden gelecek kuşakları korumaya, temel insan haklarına, adaletin korunmasına ve antlaşmalara saygı göstermeye, uluslararası hukuktan doğan yükümlülüklere saygı gösterilmesi için gerekli koşulları oluşturmaya ve daha geniş bir özgürlük içinde daha iyi yaşama koşulları sağlamaya, ... uluslararası barış ve güvenliği korumak için güçlerimizi birleştirmeye, ortak yararlar dışında silâhlı kuvvet kullanılmamasını sağlayacak ilkeleri kabul etme ve yöntemleri benimseme"den bahsedilmekte, Sözleşmenin 2/1. maddesinde de BM'nin tüm üye ülkelerin egemen eşitliği üzerine kurulduğu belirtilmektedir.

BM genel olarak uluslararası barış ve güvenliğin tesisine yoğunlaşmışsa da, 1989 yılında Namibya ve 1990 yılında Nikaragua seçimleri için izleme heyeti oluşturmak suretiyle ülkelerin ulusal barış ve güvenliğine ilişkin yetkiler kullanmaya başlamıştır. Haiti'de 1990 yılında Başkan olarak seçilen Jean Bertrand Aristide'e karşı askeri darbe yapılması üzerine, BM, "Uluslararası Haiti Sivil Misyonu" oluşturdu ve Haiti'de anayasal düzenin yeniden tesis edilmesi için ambargo uyguladı. Daha sonra demokratik düzene geçişi kolaylaştırmak için çok uluslu güç Haiti'ye müdahale etti ve Başkan Aristide yeniden iş başına geldi. Benzer şekilde Sierra Leone'da 1996 yılında Ahmad Tejan Kabbah'ın askeri darbe ile düşürülmesi sonrasında, BM Güvenlik Konseyi, petrol ve silah ambargosu uyguladı ve izleme birlikleri aracılığıyla müdahalede bulundu. Bu müdahale sonrasında 1998 yılında Ahmad Tejan yeniden görevi başına döndü. Haiti ve Sierra Leone örneklerinde, demokratik olarak seçilmiş hükümetlerin askeri darbelerle devrilerle cunta yönetimleri kurulması, BM tarafından meşru yönetim olarak görülmemiştir.

BM Genel Kurulu tarafından 3 Eylül 1997

A military coup was attempted in Turkey on 15 July 2016. According to the data of statista.com, there was 20 unsuccessful coup attempts and 6 successful coups all around the World in 5 years and a half between January 2011 and July 2016. When it is considered that most of these were carried out in African countries, it can be stated that military coups occur rather in underdeveloped or developing countries. In this regard, it is really worrying that military coup was attempted in an important country such as Turkey which is among the founder countries of the Council of Europe, a member of NATO and a candidate country for European Union.

I. In Terms of United Nations (UN) Legislation

In preamble of the main Charter of United Nations which was founded on 24 October 1945 after the Second World War, it is stated that "We the peoples of the United Nations determined...to save succeeding generations from the scourge of war, and to reaffirm faith in fundamental human rights, in the dignity and worth of the human person, and to establish conditions under which justice and respect for the obligations arising from treaties and other sources of international law can be maintained, and to promote social progress and better standards of life in larger freedom, ... to unite our strength to maintain international peace and security, and to ensure, by the acceptance of principles and the institution of methods, that armed force shall not be used, save in the common interest," and it is mentioned on Article 2/1 of the Charter that UN is based on the principle of the sovereign equality of all its Members.

Even though UN focuses mainly on international peace and security, it started using powers on national peace and security of the countries by establishing a delegation to monitor the elections in Namibia in 1989 and in Nicaragua in 1990. After the coup d'état to Jean Bertrand Aristide who was elected as the President in 1990 in Haiti, UN established "the International Civilian Mission in Haiti" and imposed embargo on Haiti in an effort to restore constitutional rule. Then multinational force intervened in Haiti in order to facilitate the return to democratic rule and President Aristide returned to his post. Similarly, after Ahmad Tejan Kabbah was ousted in Sierra Leone in 1996 by the military coup, UN Security Council imposed an oil and arms embargo and intervened

tarihinde hazırlanan A/52/1 sayılı Rapor'da bir yerleşik norm olarak "demokratik seçilmiş hükümetlere karşı girişilen askeri darbelerin ve cunta yönetimlerinin kabul edilemez olduğu" açık bir şekilde belirtilmiştir.

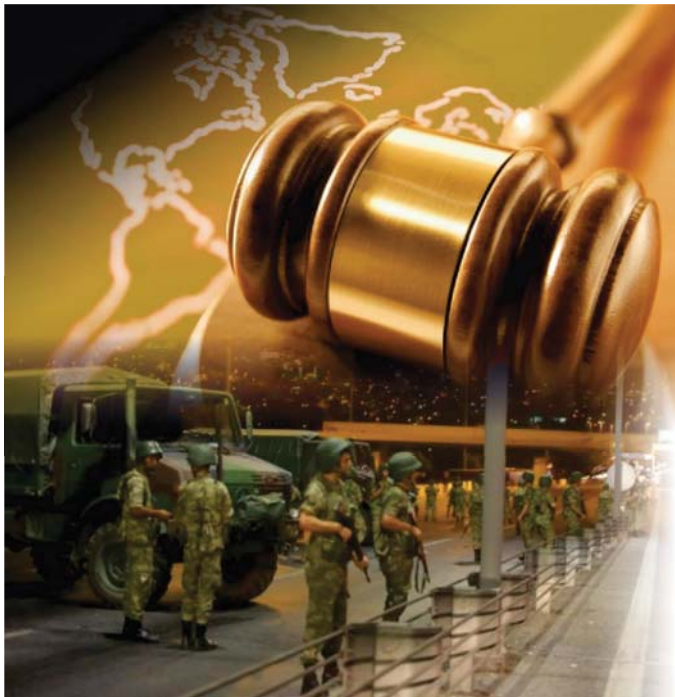
II. Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) Mevzuatı Açısından

NATO, Soğuk Savaş Döneminin bir ürünü olarak 4 Nisan 1949 yılında kurulmuştur. Devletlerin katılımıyla tesis edilmiş uluslararası bir örgüt niteliğindeki NATO, anlaşmaya imza atan ülkelerin belirli bir coğrafi alanda güvenliklerini tesis etmeyi amaçlamaktadır. NATO Kuruluş Antlaşması'nın 2 nci maddesine göre Taraf Devletler "(Ö)zgür kurumlarını güçlendirerek, bu kurumların üzerine kurulu olduğu ilkelerin daha iyi anlaşılmasını sağlayarak istikrar ve refah koşullarını geliştirmek barışçıl ve dostça uluslararası ilişkilerin daha da geliştirilmesine" katkı yapacaklardır.

Kuruluş Antlaşması'nın 3 üncü maddesinde ise içeriden veya dışarıdan gelen saldırılar ayrımı yapılmaksızın, Taraf Devletlerin, silahlı saldırılara karşı ayrı ayrı veya birlikte, sürekli ve etkin öz yardım ve karşılıklı yardımlarda bulunacakları belirtilmiştir. NATO Antlaşması, BM üyesi olan devletlerin BM Antlaşmaları uyarınca sahip oldukları hak ve yükümlülükleri veya Güvenlik Konseyi'nin uluslararası barış ve güvenliğin sağlanması konusundaki temel sorumluluklarını ise etkilemeyecektir (NATO Antlaşması, m. 7).

NATO'nun Uygulama Antlaşması'nın 2 nci maddesine göre NATO kuvvetleri ve sivil unsurları ile yakınları, buldukları ülkenin kanunlarına riayet edecekler ve hassaten her türlü siyasi faaliyetten uzak duracaklardır.

Bu düzenlemelerden NATO'nun da BM mevzuatına uygun olarak seçilmiş, demokratik hükümetlere karşı yapılan askeri müdahaleleri tasvip etmediği açık bir şekilde anlaşılmaktadır.

through monitoring units. After this intervention, in 1998, Ahmad Tejan returned to his post. As seen on the examples of Haiti and Sierra Leone, UN does not consider taking over the governments elected democratically through military coups and establishing junta governments as legitimate regimes.

Settled norm is clearly stated in the Report A/52/1 of 3 September 1997 drafted by UN Security Council that "military coups and junta governments against democratically elected governments cannot be recognized".

II. In Terms of North Atlantic Treaty Organization (NATO)

NATO was established on 4 April 1949 as an outcome of the Cold War Period. NATO which is in the nature of an international organization established by the participation of States aims to ensure the security of the signatory countries in a defined geographical area. According to Article 2 of the North Atlantic Treaty, State Parties "will contribute toward the further development of peaceful and friendly international relations by strengthening their free institutions, by bringing about a better understanding of the principles upon which these institutions are founded, and by promoting conditions of stability and well-being."

Article 3 of the Treaty states that, without making discrimination between the attacks received inside or outside, State Parties, separately and jointly, by means of continuous and effective self-help and mutual aid, will maintain their individual and collective supports to resist armed attack. North Atlantic Treaty does not affect, in any way, the rights and obligations under the Charter of the Parties which are members of the United Nations, or the primary responsibility of the Security Council for the maintenance of international peace and security (Article 7 of the North Atlantic Treaty).

According to Article 2 of Agreement between the Parties to the North Atlantic Treaty regarding the Status of their Forces, it is the duty of NATO force and its civilian component and the members thereof as well as their dependents to respect the law of the receiving State, and to abstain from, in particular, any political activity in the receiving State.

It is clearly understood from these regulations that NATO does not approve any military intervention against the democratic governments elected in compliance with UN legislation.

